

# ကိုမောင်စံသိန်း (မို နိ ချ ဝိ စွာ) ပန်းလိုနတ်မြေမှု

ဥပဒေနှင့်မတင်းသူများ၊ ဥပဒေဟော့လိုက်စားသူများအတွက်  
ဥပဒေ၏ သူတ၊ ရသစုံကို ခံစားတင်ပြထားပါသည်။

## အခန်း (၁)

မြန်မာပြည် ...

မြန်မာပြည် ...

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၄) ရက်နေ့မှာ လွတ်လပ်ရေးရခဲ့တယ်။

ပါလီမန်စနစ်နဲ့ဖဆပလအစိုးရက အုပ်ချုပ်ခဲ့တယ်။

ဖဆပလနှစ်ခြမ်းကွဲခဲ့တယ်။

သန့်ရှင်းဖဆပလနဲ့ တည်မြဲဖဆပလ။

သန့်ရှင်းဖဆပလကို သခင်နဲ့ သခင်တင်တို့က ဦးဆောင်ခဲ့တယ်။

တည်မြဲဖဆပလကိုဦးဘဆွေနဲ့ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့က ဦးဆောင်ခဲ့တယ်။

၁၉၅၈ ခုနှစ်မှာ အိမ်စောင့်အစိုးရတက်တယ်။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းက စောင့်ထိန်းခဲ့တယ်။

ရွေးကောက်ပွဲတွေလုပ်ပေးပြီးတော့သခင်နဲ့ဦးဆောင်တဲ့ ဖဆပလအစိုးရ တက်လာတယ်။

ဒီကြားထဲမှာ ပမညတတို့ဆိုတဲ့ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းတွေရှိသလို အလံနီ၊ အလံဖြူ ကွန်မြူနစ် ပါတီတွေက မြေအောက်တော်လှန်ရေးလုပ်ပြီး တိုင်းပြည်ရဲ့ တစ်ထောင့်တစ်နေရာမှာ ခြယ်လှယ်စိုးမိုး နေပြန်ပါတယ်။ ကရင်တွေ၊ ရှမ်းတွေ၊ ချင်းတွေ၊ မွန်တွေ၊ ကချင်တွေစတဲ့အဖွဲ့အစည်းတွေကလည်း လက်နက်ကိုင်ပြီး အမျိုးမျိုးတိုက်ပွဲဝင်နေခဲ့ကြတယ်။

လယ်သမားတွေ၊

လယ်သမားတွေ၊

တိုင်းပြည်မှာ ဦးရေအများဆုံး။

ကိုလိုနီခေတ် တစ်လျှောက်လုံးမှာလည်း ...

‘ကောက်ဆွနဲ့ ဆန်ကောပြောနိုင်မှကျန်တယ်’ ဆိုတဲ့ဘဝနဲ့  
ဆင်းရဲတွင်းထဲမှာနေခဲ့ကြတယ်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီး ကိုယ့်နိုင်ငံ ကိုယ့်အစိုးရဖြစ်လာတော့လည်း-

‘ဖွတ်ကျောပြာစု၊ ခရုဆန်ကျွတ်’ ဘဝနဲ့ နေခဲ့ကြရပြီး  
ဆင်းရဲတွင်းကမတက်နိုင်ကြသေးဘူး။

မောင်ငြိမ်းအေး၊

မောင်ငြိမ်းအေး၊

ခေတ်အခြေအနေတွေ တိုင်းပြည်ရဲ့ အခင်းအကျင်းတွေဟာ  
သူနဲ့ဆိုင်လေသလား၊ မဆိုင်လေသလားတော့မသိ။ ဖခင်အလုပ်သမားတစ်ဦးနဲ့  
မိခင်လယ်သမား လူတန်းစားတစ်ဦးတို့က မွေးဖွား သန့်စင်လာခဲ့တယ်။

မိဘကသားလေး ဘဝငြိမ်းအောင်၊ အေးအောင်၊ မောင်ငြိမ်းအေးလို့တော့  
အမည်ပေးထား တယ်။

ဒါပေမယ့် မောင်ငြိမ်းအေးရဲ့ဘဝကဆင်းရဲတယ်။ မွဲတေတယ်။  
ကျောင်းတောင်ကောင်း ကောင်း မနေရရှာဘူး။ ပညာလိုလားတဲ့  
မိဘရဲ့စေတနာကြောင့် ဆယ်တန်းအထိတော့ရောက်ခဲ့တယ်။

ကျောင်းသားတွေ၊

ကျောင်းသူတွေ၊

မောင်ငြိမ်းအေး ဆယ်တန်းရောက်တော့ ကျောင်းသားတွေကကွဲနေပြီ။

ညီညွတ်ရေးတဲ့။

ဒီအက်စ်အို။

ညီညွတ်ရေးကို ကျောင်းသားကြီးတွေဖြစ်တဲ့ ကိုကျော်ဆွေတို့၊

ကိုမင်းခေါင်တို့က ဦးဆောင် ဟောပြော စည်းရုံးနေတယ်။

ဒီအက်စ်အိုကိုတော့ ကိုသိန်းထွန်းတို့၊ ကိုဘမောင်တို့က တစ်ဖွဲ့။

ကျောင်းသားတွေကလို့ ဟောပြောစည်းရုံးရင်း ကျောင်းကောင်စီမှာ  
သူတို့အဖွဲ့တွေ အနိုင်ရအောင် ကြိုးစားနေကြတယ်။

အဲဒီတုန်းက မောင်ငြိမ်းအေးက သူတို့ပြောတာ၊

ဆိုတာတွေကိုသိပ်နားမလည်။

အဲ ... ငြိမ်းအေး၊ မင်းတို့ငါတို့သင်နေရတဲ့ ပညာရေးက

ကျွန်ုပ်ညာရေးကွ။ ပညာတတ်ရင်၊ ဘွဲ့ရရင် သူတို့အုပ်ချုပ်ရေး

စက်ယန္တရားအောက်မှာ အလျားမှောက် ဒူးထောက်ပြီး လုပ်ရမဲ့ ပညာရေးကွ။

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရဖို့က သူတို့အရင်းရှင်တွေ သားသမီးတွေလောက်သာ

သင်နိုင်မှာ။ မင်းတို့ ငါတို့ လယ်သမား၊ အလုပ်သမားသားသမီးတွေကတော့

အခိုင်းခံရုံလောက်ပဲ။”

“ဟုတ်တော့ဟုတ်သား ...ကိုကြီးသန်းအောင်ရ”

“အေး ... မင်းကိုငါမေးမယ်။ အခုတို့တိုင်းပြည်က

ဝန်ကြီးတွေထဲမှာမင်းအမျိုး ဘယ်နှစ် ယောက်ပါသလဲ”

“ဟာ ... ကိုကြီးသန်းအောင်ကလည်း ဝန်ကြီးတွေထဲမှာ

ကျွန်တော်တို့အမျိုးတွေနဲ့ နာမည်လေး တူတာတောင်မပါဘူး”

“ဟဲ ... ဟဲ ... အဲဒါကြောင့်မို့လို့ ငါပြောတာပေါ့ကွ။ တို့အလုပ်သမား၊

လယ်သမား လူတန်းစား တွေအာဏာရမှ မင်းတို့ငါတို့ အလုပ်သမား၊

လယ်သမားတွေ ဘဝတိုးတက်မှာကွ မြဲမြံမှတ်ထား”

သူကလည်း တစ်မျိုး၊ သူပြောတာတွေက ဟုတ်တော့ ဟုတ်သလိုလို၊  
မောင်ငြိမ်းအေးကတော့ တိတိကျကျ သဘောမပေါက်။

မောင်ငြိမ်းအေးကတော့ ပညာကိုတော့ လိုလားတယ်။  
ပညာတတ်တစ်ယောက်တော့ ဖြစ်ချင် ပါတယ်။

မြန်မာပြည်မှာ လူဦးရေအများဆုံးဖြစ်တဲ့ လယ်သမားတွေ  
ဆင်းရဲတွင်းနက်နေတာကိုတော့ သဘောမကျ။ လယ်သမားတွေ ကောင်းစားအောင်၊  
တိုးတက်အောင်၊ အဆင့်အတန်းမြင့်မားအောင် လုပ်ပေးချင်တဲ့  
ဆန္ဒလေးကတော့ရှိတယ်။ သူလည်း ဘယ်လိုလုပ်ရမှန်းမသိ။

ဒါနဲ့ပဲ အဲဒီ နှစ်မှာ မောင်ငြိမ်းအေး ဆယ်တန်းကျပါလေရော။

\*

## အခန်း (၂)

မောင်ငြိမ်းအေးရဲ့ ဘဝမုန်တိုင်းက တိုက်ခိုက်စပြုလာပြီ။  
လောကဓံရေလှိုင်းက ရိုက်ပုတ် စပြုလာပြီ။

အိမ်မှာအဖေက မကျန်းမာဘူး၊ အလုပ်ကိုကောင်းကောင်း မလုပ်နိုင်ဘူး။  
အမေကဈေး တောင်းခေါင်းပေါ်ရွက်ပေမယ့် အသက်ကထောက်နေပြီ။  
စားဝတ်နေရေးပြဿနာ။

တစ်ဦးတည်သောသားဖြစ်တဲ့ မောင်ငြိမ်းအေးခမျာ မိသားစုတာဝန်ကို  
ပခုံးပြောင်း ထမ်းဆောင် ရတော့မယ်ဆိုတာ မောင်ငြိမ်းအေး ဘဝပေးအသိက  
နားလည်နေတယ်။

အပြေးအလွှားရရာအလုပ်ကိုရှာရတယ်။

အသိမိတ်ဆွေတစ်ယောက်ရဲ့အကူအညီနဲ့ မောင်ငြိမ်းအေး  
အလုပ်တစ်ခုရတယ်။ ဟိုအောက် က အနိမ့်ဆုံးအလုပ် မြေစာရင်းဌာနမှာ  
မြေတိုင်းစာရင်း။ အေးလေ ... သူ့ပညာ အရည်အချင်းနဲ့တော့ ဒါပဲရမှာပေါ့။  
ဒါတောင်မှ ဆွဲခန့်တဲ့စာမေးပွဲ ဖြေရသေးတယ်။

ခန့်လိုက်တဲ့မြို့က ‘တံတေးမြို့’။

ခုနှစ် ၁၉၆၁ ခုနှစ်။

“ဟူ ...”

နောက်ဆုံးကြိုးပြတ် ဥဩဆွဲသံပေးပြီးနောက် “တိုးအေး” ဧရာဝတီ

နှစ်ထပ်သဘော ရန်ကုန် စဉ်အိုးတန်းဆိပ်ကမ်းက ခွာခဲ့ပါပြီ။

သဘောအပေါ်ထပ် အလယ်မှာ တန်းပြီးကာထားတဲ့ သံဆန်ကာကို မှီထိုင်ရင်း မောင်ငြိမ်းအေး လိုက်ပါလာခဲ့ပါတယ်။ သူ့ဘေးနားမှာက တာလပတ်အစိမ်းရောင်လေးနဲ့ ပတ်ပြီး လိပ်ထားတဲ့ အိပ်ရာ လေးတစ်ခု။ ၎င်းအပေါ်မှာ သားရေအိတ် အညှစ်စားလေးက တစ်လုံး။

မြစ်ကမ်းပါးတစ်လျှောက်ကို ငေးမောရင်း လိုက်ခဲ့ပေမဲ့ ခေါင်းထဲမှာက ဟိုရောက် ဒီရောက် အတွေးတွေက ဒုနဲ့ဒေး။

တံတေးတူးမြောင်း အကောက်ခွန်ရုံးကို သဘောဝင်တော့ သဘောက နည်းနည်း လူးလာ တယ်။ ဝဲတွေ ရှိတာကိုး။

“ငြိမ်းအေး .... ရေကူးတတ်လား”

“မကူးတတ်ဘူး”

“အေး ... ငါလည်း မကူးတတ်ဘူး”

သဘောပေါ်မှာ ပါလာတဲ့ သွားနေကျ ခရီးသည်တွေကတော့ ဣန္ဒြေရရပါပဲ။ မောင်ငြိမ်းအေးတို့ နှစ်ယောက်သာ မျက်စိမျက်နှာ ပျက်နေတာ။ မျက်လုံးလေး ပိုပြီး ပြူးလာတာက ကိုမြမောင်။

ကိုမြမောင်က မောင်ငြိမ်းအေးနဲ့အတူ အလုပ်ခန့်လိုက်တဲ့သူ။ ဒီနေ့ပဲ ခရိုင်လယ်ဝန်ရုံးမှာ တွေ့ကြပြီး အတူတူတာဝန်ကျနေတဲ့ နေရာကို ထွက်ခဲ့ကြတာ။

မျက်ခုံးကလေးက နည်းနည်းလေးကောင်းပေမဲ့ မျက်လုံးကလေးကတော့ ပြူးတူးတူး။ အရပ်က ပုတုတုလေးနဲ့ပဲ ပိန်ပိန်ပါးပါးလေး။ မောင်ငြိမ်းအေး ထက်တော့ အသက်ကလေး ကြီးပုံရတယ်။

“ကျွန်တော်တို့ ရေမျောလာကြပြီပဲ ... ကိုမြမောင်ရာ။ လှိုင်းနဲ့ပဲ လေနဲ့တော့ တွေ့ကြမှာပေါ့။ ဘယ်ကမ်းတင်မလည်း မသိဘူး။ တင်မှာပေါ့။

တင်တဲ့ကမ်းတက်ကြတာပေါ့ဗျာ”

“အေးကွ ... မင်းနဲ့ငါနဲ့ ဒီနေ့ပဲ တွေ့တယ်။ ဒီနေ့ပဲ အလုပ် စခန့်တယ်။  
အတူတူ ခရီးထွက်တယ်။ တစ်လှေထဲစီး တစ်ခရီးထဲ သွားဆိုတော့  
တို့နှစ်ယောက်အတူ လက်တွဲကြမယ်ကွာ။ သဘောတူလား”

“တူပါတယ် .... ကိုမြမောင်ရယ်”

ကိုမြမောင်၏ အပြောအဆို ဆက်ဆံပုံက နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းပါတယ်။  
နွေးထွေးပါတယ်။ သူနဲ့ မိတ်ဆွေဖွဲ့ဖို့ တစ်ခါတည်းပဲ ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါတယ်။

ရေမျောကမ်းတင်ချင်း အတူတူလေ။

တံတေး တူးမြောင်း အကောက်ခွန်ရုံးကနေ လွန်လာတော့  
ကမ်းတစ်ဖက်မှာ ဘုရားငုတ်တိုလေးတစ်ဆူ တွေ့ရတယ်။

“ဒါ ဘာဘုရားလဲ မသိဘူး”

“ကျွန်တော်လည်း မသိဘူး”

“တံတေး ရွှေဆံတော်ဘုရားတော့ မဟုတ်သေးပါဘူး”

“ရွှေဆံတော်ဘုရားက နာမည်ကြီးဘုရားတစ်ဆူပဲ ... ကိုမြမောင် ရ။  
ဒီလိုတော့ မဟုတ်ဘူး ထင်တယ်”

“အေးကွ ...”

သူတွေ့နေတယ်။

“အဲဒါ ခိုပြူးဘုရား ခေါ်တယ် ..... ကလေးရဲ့”

ကိုမြမောင်ဘေးက သံဆန်ကာကို မှီပြီးငိုက်လာတဲ့  
အဘိုးကြီးတစ်ယောက်က ဘယ်အချိန်က နိုးနေမှန်းမသိဘဲ ဝင်ပြောလိုက်တယ်။  
ပါးစပ်ထဲမှာလည်း ကွမ်းတွေက အပြည့်နဲ့။

“ဪ ... ဟုတ်ကဲ့။ ကျွန်တော်တို့က တစ်ခါမှ မရောက်ဖူးလို့ပါ”

အဲဒီ ကစပြီး ကိုမြမောင်နဲ့ အဘိုးကြီးတစ်လမ်းလုံး စကားပြောဖော် ဖြစ်လာပါတယ်။

သူက ပြားသတိုက် ကျေးရွာကတဲ့။ ရန်ကုန်ကို ကွမ်းလာရောင်းတာ။ သူက ကရင်အိုကြီး။ စကားသံက ဝဲဝဲရယ်။ ကွမ်းကို တစ်ယာပြီး တစ်ယာဝါးတယ်။ ကွမ်းတံတွေး ထွေးတာမတွေ့ရ။ ပါးစပ် ကိုတော့သူ့ပခုံးမှာတင်ထားတဲ့ တဘက် လေးနဲ့။ မကြာမကြာသုတ်တယ်။

ကမ်းစပ်ဝဲယာ လယ်ကွင်းတွေထဲမှာ တောင်ယာစိုက်ခင်းတွေ၊ ဘူးစင်တွေ၊ ကွမ်းစင်တွေ၊ တောက်လျှောက်လိုလိုတွေ့ရပါတယ်။

“ဒီရွာကပျော်ဘွယ်လေးကွ။ နောက် ဘုရားငုတ်တိုရွာ၊ ဟိုဘက်ကပိတ်ဆွယ်ရွာ”

“ဒါက ရန်ကုန်ပေါက်ရွာ။ ဒါက ခပင်းရွာ။ ဟိုရွာက ကံပဲရွာ။ ဒါကတာဝကွယ်။ ဒါပြီးရင် ဟိုတောတန်းအစပ်က တလုသွော်ရွာ။ နောက် မူလမန်ရွာ”

ကရင်အဘိုးကြီး လက်ညှိုးညွှန်ရာကို လိုက်ကြည့်ရင်း မောင်ငြိမ်းအေးကတွေးတစ်လှည့်၊ ငေးတစ်လှည့် ကမ်းပေါ်က ရွာကလေးတွေရဲ့ သဘာဝအလှကို ခံစားလျက် ...

“ကွမ်းခြံပိုင်းစု ရောက်ပြီ၊ တွံတေးကိုရောက်တော့မယ်”

ဦးကြီးက သတိပေးတော့မှ သင်္ဘောပေါ်ကဆင်းဖို့ ပစ္စည်းလေးတွေ သိမ်းသူသိမ်း၊ မသူ၊မ၊ ထမ်းသူထမ်းနဲ့ ရုတ်ရုတ်သဲသဲလေး အပေါ်ထပ်လှေခါးကနေ ခရီးသည်တွေနဲ့ တိုးဝှေ့ပြီး ဆင်းလာ တယ်။

ကရင်အဖိုးကြီး နောက်ဆုံးဆင်းခါနီး

လှေခါးသုံးထစ်လောက်အရောက်မှာ ...

“ဖထီးရေ ... သမီး ဒီမှာ”

သင်္ဘောကပ်မည့်ဘက်အခြမ်းက အသံလာရာဆီကို  
မောင်ငြိမ်အေးမျက်စိရောက်သွားတယ်။

“လှလိုက်တာ”

လက်တစ်ကမ်းသာသာမှာ မြင်လိုက်ရတဲ့အသံရှင်ကို မရည်းမတင်  
ရုတ်ချည်းမြင်သည်။ နတ်ပင်ဝိုးဝါး မတတ်လောဆိုသည့် အတွေးလေးက  
အသည်းနှလုံးထဲ၊ အကြောတွေထဲ စိမ့်သွားပြီး တော့ စိတ်ထဲက  
မှတ်ချက်ပြုလိုက်တယ်။ လှေကားထစ်ကို ဆင်းနေတဲ့ ခြေလှမ်းကလည်း တုံ့နေရပ်  
သွားတယ်။ ဘေးကခရီးသည်တွေက တွန်းတိုက်ပြီး ကျော်တက်  
ဆင်းသွားတာကိုလည်း သတိ မထားမိ။

ဝါဝင်းသည့်အသား၊ ကော့ရွှန်းသည့်မျက်တောင် ထူထဲရာကတစ်ဆင့်  
ကုံးမို့ပြီး ပြေလျော့ကျ ဆင်းသွားတဲ့ မျက်ခုံး၊ ဆံပင်လေးကို နောက်မှာ  
ထုံးဖွဲ့ထုံးစည်းထားပေမယ့် မလွတ်တလွတ် နားရွက် နောက်မှာ  
ကျနေတဲ့အမြိတ်လေးရယ်။ လည်တိုင်မှာ ယှက်ဖြာသန်းနေတဲ့ အကြောစိမ်း  
နုနုလေးကို ငေးခနဲ မိုက်ခနဲ မြင်လိုက်ရတယ်။ အသက်ရှူပင်  
မှားနေလေရောသလား”

“အေး ... အေး ... ကောင်းကောင်းဆင်း”

သင်္ဘောအောက်ထပ်ကို ရောက်နေပြီဖြစ်တဲ့ ကရင်အဘိုးကြီးရဲ့  
ကျောပြင်ကိုပဲလှမ်းမြင် လိုက်တယ်။

“ မောင်ငြိမ်အေး ... ဘာတွေငေးနေတာလဲ”

သူခိုးလူမိသလို ရှက်ကန်းကန်းနဲ့ ...

“ဟဲ ... ဟဲ ... ဘာမှမဟုတ်ရပါဘူးဗျာ”

ပြောမိပြောရာ ပြောလိုက်မိတယ်။

သင်္ဘောအတက် ဘောပေါ်ကနေအတက် တံတားထိပ်လေးမှာ  
ဖရိုဖရဲချိတ်ဆွဲထားတဲ့ အောက်ခံအဝါရောင်အပေါ်မှာ အမည်းရောင်စာလုံး  
ပိုင်းပိုင်းနဲ့ ရေးထားတဲ့ ဆိုင်းဘုတ်ကိုတွေ့ရတယ်။

“တုံတေးမြို့”

\*

## အခန်း (၃)

တံတေးမြို့ကိုရောက်တော့ မြေစာရင်းဌာနရုံးကိုရှာကြည့်တယ်။  
မတွေ့ပါ။ ဘယ်တွေ့ရမလဲ။ မြေစာရင်းဌာနဆိုပြီး ရုံးရယ်လို့ သီးသန့်မှမရှိတာ။

တံတေးမြို့၊ အုန်းပင်စုရပ်ကွက်၊ မဟာဗန္ဓုလလမ်းမှာရှိတဲ့  
မြေတိုင်းစာရင်းကြီး ဦးထွန်းအောင် ရဲ့နေအိမ်ကို ရောက်သွားတယ်။

“ဟေ့ ... လာကြကွ၊ ငါ့ညီတို့။ မင်းတို့ အသစ်ခန့်လိုက်တဲ့  
စာရေးလေးတွေ မဟုတ်လား။”

“ဟုတ်ပါတယ် ခင်ဗျာ”

ဦးထွန်းအောင်က လူပျိုကြီးပါ။ အသက်က သုံးဆယ့်ငါးနှစ်လောက်  
ရှိပါပြီ။ အရပ်ရှည်ရှည်၊ ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း၊ နဖူးကျယ်ကျယ်၊  
အသားညိုညို၊ နှာတံပေါ်ပေါ်ပါ။ ဆံပင်ကိုပြောင်နေ အောင်နောက်ပြန်ဖို့ထားတော့  
လူကြီးပုံစံပေါက်ပြီး ခန့်ပါတယ်။

သဘောကလည်း ကောင်းပါတယ်။ လူငယ်တွေကို  
လိုက်လိုက်လျောလျော ဆက်ဆံတယ်။ သူဟာကျွန်တော်တို့ရဲ့ မြေစာရင်းပညာ  
ဆရာဆိုလည်းမမှားပါဘူး။

တံတေးမြေစာရင်းအဖွဲ့နဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံက အင်စပက်တော်  
နှစ်ယောက်ရှိပါတယ်။ မြေတိုင်းစာရင်းကြီးတွေက ၇ ယောက်လောက်ရှိပါတယ်။  
သူ့အိမ်မှာ သူ့ရုံးဖွင့်ပြီး နေကြရတာ ကိုး။

ဦးကျော်ဇော၊ ဝပတုတ်တုတ်နဲ့ ကရင်ကြီး။ ဦးကျော်လှိုင်၊ ပိန်ပိန်ပါးပါး၊  
ဖြူဖြူ။ ဦးခင်ညွန့်၊ အရပ်ပုပုမျက်ခုံးကောင်းကောင်း၊ စိတ်ကတိုတို။ ဦးညင်း၊  
အသက်ကြီးလှပါပြီ။ ကျန်းမာရေးကလည်း မကောင်းတကောင်း၊ သူတို့က  
မြို့ထဲမှာနေပါတယ်။ ဦးဘိုလင်းဆိုတဲ့ မြေတိုင်းစာရင်းကြီးကတော့  
ညောင်တံခါးကျေးရွာမှာ နေပါတယ်။

နောက်ထပ် အသစ်ထပ် အားဖြည့်လိုက်တဲ့ မြေတိုင်းစာရင်း  
ပေါက်စကလေးတွေကတော့ မောင်ငြိမ်းအေး အပါအဝင် ကိုမြမောင်၊ ကိုမြင့်စိန်၊  
တွံတေးသားကိုရွှေဝင်း၊ ကိုဝေလွင်နဲ့ ကိုဆင့် တို့ဖြစ်ပါတယ်။

ဌာနအကြီးအကဲက အင်စပက်တော်ဦးစိုးဝင်း၊ ပိန်ပိန်ဖြူဖြူ သွယ်သွယ်  
လူပုံချောပါ။ တစ်ယောက်က အင်စပက်တော်ဦးကိုကြီး၊ အသားမည်းမည်း၊  
ခေါင်းတုံးဆံတောက်နဲ့ အရပ်ရှည်ရှည် ပိန်ပိန်ပါးပါး၊ မျက်နှာသွယ်သွယ်၊  
အညာသားပါ။

ရုံးမှာ အချုပ်ကတော့ ရုံးအကူဦးသာပါ။

မြေပုံပေါ်မှာ အတိုင်းအတာ အနေအထားအတိုင်း အတိအကျရှိပါတယ်။  
စကေးနဲ့တိုင်းတာပြီး မြေပုံရေးဆွဲ တင်ထားတာပါ။ အတိအကျပါပဲ။

မြေအမျိုးအလိုက်၊ အဆင့်အတန်းအလိုက် ကြေးတိုင်စိုက်  
သပ်ပွတ်တိုင်းထွာပြီး ရေးဆွဲထား တာပါ။ ကြေးတိုင်စိုက်တဲ့လုပ်ငန်းက  
ကျယ်ပြန့်တယ်လို့ မောင်ငြိမ်းအေး လေ့လာမှတ်သားရပါတယ်။ နှစ်ရှည်လများ  
ကွင်းဆင်းတိုင်းထွာပြီး သတ်မှတ်ခဲ့ကြတာပါ။ မလွယ်ပါဘူး။”

စပါးစိုက်တဲ့မြေဆို မြေပုံပေါ်မှာ (R) ဆိုတဲ့  
အမှတ်အသားဖော်ပြထားပါတယ်။ ကြံစိုက်တဲ့ မြေဆို (G)ပေါ့။ ဓနိစိုက်တဲ့မြေဆို  
(D)ပေါ့ စသဖြင့် အမှတ်အသားတွေရှိပါတယ်။

ဒီအထဲက စပါးအတွက် ကောင်းတဲ့မြေဆို (R1) အာရုံဝမ်း အမှတ်အသား

ပြထားပါတယ်။ ဒုတိယ အထွက်ကောင်းမြေကို (R2) အာရ်တူး၊ တတိယကို (R3) အာရ်သရီးဆိုပြီး ပြထားပါတယ်။ ဒီမြေမျိုး အတန်းအစားတွေပေါ်မှာ အခြေပြုပြီး အစိုးရက မြေခွန်တော် အခွန်ပြေစာ စီးကြပ်ရတာ ကိုး။

မြေတိုင်းစာရင်းကြီးတွေက ကွင်းဆင်းရင် မောင်ငြိမ်းအေးတို့၊ ကိုမြမောင်တို့ သူတို့နောက်က လိုက်ပြီးပညာသင်ယူရပါတယ်။

ကွင်းဆင်းတယ်ဆိုတာက တခြားရုံးဌာနက စာရေးဝန်ထမ်းတွေလို မိမိတို့သက်ဆိုင်ရာ ရုံး ဌာနတွေမှာ အတည်တကျစားပွဲ၊ ကုလားထိုင်နဲ့ စတိုင်လ်ကျကျ ထိုင်လုပ်ရတဲ့ စာရေးဘဝ မဟုတ်ပါဘူး။ မိမိတို့တာဝန်ကျတဲ့ ကျေးရွာတွေကို ရွံ့မကြောက်၊ ဗွက်မကြောက် လယ်ကွင်းထဲအထိ ဆင်းရပါတယ်။

မြွေမကြောက် တောမကြောက်၊ တောကြိုတောကြား အထိသွားပြီး စိုက်ပျိုးထားတဲ့ သီးနှံစပါး၊ ပဲ၊ ပြောင်း၊ နှမ်း၊ ဝါ၊ ဂုန်လျော် စသည့်သီးနှံများကို အမျိုးအမည်ပါ မြေပုံပေါ်က မြေကွက်တွေပေါ်မှာ လိုက်လံ မှတ်သားရပါတယ်။ ဘယ်လယ်မှာ ဘယ်သူစိုက်လို့ ဘယ်ခြံမှာ ဘယ်သူလုပ်တယ်၊ ဘယ်မြေမှာ ဘယ်သူတူးလို့ ဘယ်မြေမှာ ဘယ်သူဆောက်တယ် ဆိုတာတွေလည်း ပါပါတယ်။ အဲ့ဒါကို ကွင်းဆင်း တယ်လို့ ခေါ်တာပါ။

တစ်ခါတစ်ခါ ကွင်းဆင်းပြီး ရွာတွေ တောတွေ လှည့်ရင် အနည်းဆုံး သုံးရက်ကနေ ဆယ်ရက်လောက်ထိ ကြာပါတယ်။ လွယ်အိတ်ခေါင်းတုံးထဲမှာ စာရင်းစာအုပ်နဲ့ ထိုးထိုးထောင်ထောင် မြေပုံအလိပ်လိုက် ပါပါတယ်။ ကွင်းထဲကပြန်လာရင်တော့ လူပုံက စုတ်ပြတ်ပေရေ မည်းတူးနေတာ ပါပဲ”

တစ်နေ့ မောင်ငြိမ်းအေး ကွင်းထဲကပြန်လာတော့ အိမ်ကိုအရင်ရောက်နှင့်လို့ ကိုမြမောင်က အိမ်ထဲကနေ ဆီးပြီး နောက်ရပါတယ်။

“ ကောက်ညှင်းကျည်တောက် ရောင်းတဲ့ ဆရာကြီး ... လာပါဦး မျို့” တဲ့။

မောမောနဲ့ မောင်ငြိမ်းအေး အိမ်ထဲဝင်လာပြီး ...

“ကျွန်တော်က ကောက်ညှင်းကျည်တောက်ရောင်းတဲ့သူနဲ့ တကပ်ပဲ  
တူနေရောလား ... ကိုမြမောင်ရယ် ”

“ တူတာ၊ မတူတာတော့ငါမသိဘူး။ မင်းအိတ်ထဲက  
မြေပုံလိပ်တွေကတော့ တို့ရွာက ကောက်ညှင်းကျည်တောက်တွေနဲ့တော့တူတယ်”

“ ဟား ... ဟား ... ဟား ... ”

နှစ်ယောက်ပြိုင်တူရယ်ပြီး အမောဖြေနေတယ်။

တကယ်တော့ ကိုမြမောင်ကနှစ်လိုဖွယ် ဟာသနှောတတ်သူပါလား။

\*

## အခန်း (၄)

မြေတိုင်းစာရင်းကြီးနဲ့အတူ ကျိုက်သလဲ၊ စမ်းရွာ၊ ဘုရားကြီးစတဲ့  
တွံတေးကုန်းခြံကုန်းလမ်း တစ်လျှောက် ရွာတွေကိုရောက်ခဲ့တယ်။

ရွာရောက်တော့ သူကြီးအိမ်မှာတည်းရပါတယ်။

သူကြီးဆိုတာကလည်းရွာမှာ ဩဇာတိက္ကမ အတော်ရှိသေး၊  
သူကြီးအိမ်ရှေ့ ကွပ်ပစ်က စားပွဲကလေးပေါ်မှာ လေးချောင်းထောက်  
သစ်သားကုလားထိုင် အစုတ်ကလေးတွေနဲ့ ထိုင်မိကြ ပီဆိုရင်လည်း ဘေးနားက  
ဝါးပက်လက်ကုလားထိုင်ကလေးပေါ်မှာ အိုင်တင်အပြည့်နဲ့ ထိုင်နေတဲ့  
သူကြီးမင်းဦးဖိုးလူက ...

“တိုက်စာရေးကြီး ... ဒီနှစ်လယ်တွေကတော့ သိပ်မကောင်းလှဘူးဗျ။  
အရှေ့ကွင်းက မိုးအ တော်ကျတယ်။ အနောက်ကွင်းဘက်တော့ ရေကြီးတုန်းက  
အတော်ခံလိုက်ရတယ်”

“ဒါဆို စပါးအပြည့် မစိုက်နိုင်ဘူးပေါ့။”

“ဘယ်စိုက်နိုင်မလဲ ... တိုက်စာရေးကြီးရယ်၊ သုံးပုံနှစ်ပုံလောက်ကို  
ပျက်တာပါပဲ။ ကြည့်သာ လုပ်ပါတော့ တိုက်စာရေးကြီးရာ”

“အင်း ... ပျက်တယ်ဆိုတော့လည်း ကြည့်လုပ်ရတာ ပေါ့ဗျာ”

“ဪ ... ဒါနဲ့ ထွေးကြည်ရေ ဟိုတစ်နေ့က ချစ်တီးကိုယ်စားလှယ်  
မန်းနီး လာပေးသွားတာ လေးယူခဲ့ဦးကွာ”

သူကြီးမင်းက အမိန့်ရှိလိုက်တယ်ဆိုရင်ဘဲ အိမ်ထဲက သူကြီးကတော်  
ဒေါ်ထွေးကြည် စက္ကူထုတ်လေးကိုင်ပြီး ထွက်လာပါတယ်။

“တိုက်စာရေးကြီးကို ပေးလိုက်”

“သူကြီးကတော် ဒေါ်ထွေးကြည်က အထုတ်လေးကို  
ရှိရှိသေသေပေးပါတယ်။ သူကြီးက တော်ကိုး။ လူမှုဆက်ဆံရေးက ပြေပြစ်ပြီးသား။  
စားပွဲမှာလည်း လက်ဖက်သုပ် ပဲခြမ်းကြော်သုတ်နဲ့ ရေနွေးအိုးက  
လက်ဖက်ခြောက်ရောင့်ရဲနေတဲ့ ရေနွေးကြမ်း ပန်းကန်တွေအပြည့် ငှဲ့ပေးထားတယ်”

“အဲ့ဒါ ချစ်တီးက သူ့လယ်တွေအတွက်  
တိုက်စာရေးကြီးကိုလာပေးထားတာ ”

“ဟုတ်ကဲ့ ... ရပါတယ်။ မနှစ်ကလိုပဲ ကြည့်လုပ်ပေးရမှာပေါ့”

“ဟေ့ ..... ကျော်အောင် ”

သူကြီးမင်းကအိမ်ရှေ့မှာ ထင်းပေါက်နေတဲ့သူကို လှမ်းခေါ်လိုက်သည်။

“ဗျာ ... သူကြီးမင်း”

“တောင်ပိုင်းက စပြီးဆယ်အိမ်ခေါင်းတွေကို ပြောကွာ။

တိုက်စာရေးကြီးရောက်နေတယ်။ လယ်တွေ၊ ခြံတွေ၊ နာမည်ပြောင်းချင်တဲ့သူတွေ  
ရှိရင်ခေါ်ခဲ့လို့၊ တံဆိပ်ခေါင်းဖိုးတွေပါ တစ်ခါတည်း ယူခဲ့လို့ ”

“ဟုတ်ကဲ့ သူကြီးမင်း”

ကျော်အောင်ဆိုတဲ့သူက သူကြီးအိမ်ဝန်းအတွင်းကနေ  
ပျာပျာသလဲထွက်သွားပါတယ်။

“တိုက်စာရေးကြီး ရေနွေးကြမ်းသောက်ဗျာ။

ဟိုဟာပြင်ခိုင်းလိုက်ရတော့မလား”

“ဟာစောပါသေးတယ် ... သူကြီးရယ်”

ခဏလောက်ကျတော့ ရွာထဲကလူ လေး၊ ငါး၊ ဆယ်ယောက်လောက် ရောက်လာပါတယ်။ သူကြီးအိမ် ကွပ်ပျစ်ထဲမှာ ငုတ်လေးတွေထိုင်လို့

“ဟေ့ ... မင်းတို့ထဲက လယ်ပျက်တဲ့သူတွေ ၊ ခြံမြေ၊ လယ်မြေ၊ နာမည်ပြောင်းချင်တဲ့သူတွေ ငါ့ဆီ တစ်ယောက်စီလာကြ၊ တံဆိပ်ခေါင်းခွန်တွေပါလာပေး။”

ရွာထဲကလူတွေ၊ လယ်သမားတွေ၊ ခြံသမားတွေ သူကြီးရှေ့ကိုသွားပြီး လက်ပိုက်ပြီးပြောရ ပါတယ်။

“ကျွန်တော် ဒီနှစ် ကိုဘကြူဆီက လယ်ကိုဝယ်ထားပါတယ် ... သူကြီးမင်း။ သူကြီးမင်းလည်း သိပါတယ်။ အဲဒီ လယ်က တစ်ဝက်လောက်ပျက်ပါတယ် သူကြီး ”

“ဘာဖြစ်လို့ ပျက်တာလဲ”

“ပိုးကျလို့ပါ ... သူကြီးမင်း”

“အေး ... ကောင်းပြီ၊ ခေါင်းဖိုးပေး”

လယ်သမားကြီးက ပိုက်ဆံအချို့ လှမ်းပေးပါတယ်။

“တိုက်စာရေးကြီးရေ၊ ဂွထောင်ကွင်းက ဦးပိုင်အမှတ် (၂၆) လယ်ပွဲက ဘကြူနာမည်ကနေ မြမောင်နာမည် ပြောင်းလိုက်ဗျာ။ လယ်ကတစ်ဝက်လောက် ပျက်တယ်တဲ့”

“ဟုတ်ကဲ့ ... သူကြီး၊ ဘာစပါးမျိုးလဲ”

“ကမာကြည်ပါ”

လယ်သမားကြီးကပြောပါတယ်။

ဒီလိုနဲ့ ခြံသမားတွေ၊ လယ်သမားတွေ ဦးပိုင်နာမည် ပြောင်းကြ၊  
လယ်ပျက်၊ ယာပျက်တွေ တင်ပြကြနဲ့ သူကြီးက နှုတ်နဲ့ ထောက်ခံပေးတဲ့အတိုင်း  
မြေတိုင်းစာရေးကြီးကလည်း လိုက်မှတ် အတည်ပြုနေရပါတယ်။ ဟုတ်တယ်လေ၊  
ရွာမှာက သူက ယာပိုင်ပဲမဟုတ်ဘူးလား။

ရွာတောင်ပိုင်း၊ မြောက်ပိုင်း၊ အရှေ့ပိုင်း၊ အနောက်ပိုင်း၊ ရွာလယ် ရွာမက  
သူ့ဆယ်အိမ် ခေါင်းနဲ့အတူ လာကြရတယ်။ တစ်ရက်နဲ့ မပြီးရင် နှစ်ရက်ပေါ့။  
နှစ်ရက်နဲ့မပြီးရင် သုံးရက်ပေါ့

ညနေ နေနည်းနည်းစောင်းတာနဲ့ မြေတိုင်းစာရေးကြီး  
အလုပ်နားပါတယ်။

ရှေ့ကစားပွဲပေါ် အရက်ဖြူတစ်လုံးနဲ့ ကြက်ကြော်၊ ငါးကြော်၊  
ပုစွန်ထုပ်ကြော်က အဆင်သင့်။

မြေတိုင်းစာရေးကြီးနဲ့ ဦးသူကြီးတို့ ပွဲတော်တည်ကြပါတယ်။

မောင်ငြိမ်းအေးက မသောက်တတ်သေးပါ။

ကွင်းဆင်းက ပြန်လာတော့မှ မြေတိုင်းစာရေးကြီးဆီမှာ  
မောင်ငြိမ်းအေးက ပညာရည်နို့ သောက်စို့ရပါတယ်။

“ ဆရာ ... သူကြီးကတော်က ချစ်တီးကပေးလို့ဆိုပြီး  
တာအထုတ်ကလေး ပေတာလဲ ... ဆရာရဲ့ ”

စာရေးကြီးက ခပ်တည်တည်နဲ့ ပညာပေးတယ်။

“ ဒါက ဒီလိုလေကွာ။ ဒီအတွင်းမှာ ချစ်တီးပိုင်တဲ့မြေတွေက  
အများကြီးပဲကွ။ သူကလယ် သမားတွေကို သီးစားချထားတာ တွေရှိတယ်။  
ချစ်တီးမြေတွေကို သိမ်းတယ်ဆိုပေမယ့် သူ့ကိုယ်စား လှယ်တွေက အမည်ခံပြီး  
ယူထားတဲ့မြေတွေက ကျန်သေးတယ်။ အဲ့ဒီလယ်တွေအခွန်လျှော့အောင် ပေါ့ကွာ။

တချို့တဝက် လာအပျက်ပြပြီး အခွန်စည်းကြပ်တော့ ဥပမာ - လယ်ခွန်သုံးရာကျမယ့် နေရာမှာ တစ်ရာငါးဆယ် ကျတာပေါ့ကွာ။ အဲဒါကိုသူကြီးနဲ့ပေါင်းပြီး သက်သာရာ သက်သာကြောင်း လုပ်တာပေါ့ ”

မောင်ငြိမ်းအေး သဘောမပေါက်တစ်ပေါက်။

“ လယ်သမားတွေ ခြံသမားတွေ အမည်ပြောင်းတာကလည်း သူကြီးကပြီးရင် ပြီးရောလား။

“ အေး ... ပြီးတယ်။ သူက သူကြီးလေကွာ။ သူကအကုန်သိတာပဲ ”

“ လယ်တွေ ပျက်တယ်ဆိုတာကလည်း သူကြီးက ပျက်ရင်ပျက်ရောလား

”

“ ဟ ... မောင်ငြိမ်းအေးရ၊ သူကြီးက ရွာမှာအုပ်ချုပ်နေတာပဲ။

သူကအကုန်သိတာပေါ့။ သူကြီး က ပေါ့သေးသေး သူကြီးမဟုတ်ဘူး။  
တိုက်သူကြီးကွ။ ရွာကိုးရွာ ဆယ်ရွာကို အုပ်ချုပ်တဲ့ တိုက်သူကြီး။ ငါတို့  
မြေတိုင်းစာရေးတွေက ဘယ်နှစ်ယောက်ရှိလို့လဲ။ တစ်ယောက်ကို ဆယ်ရွာ၊  
ဆယ်ငါးရွာ၊ ဘယ် ကွင်းတွေထဲအထိ လိုက်ကြည့်နိုင်မှာလဲ။ သူကြီးတွေ  
ဆယ်အိမ်ခေါင်းတွေကို မေးမြန်းပြီး လုပ်ရတာ ပေါ့ ”

“ ဪ ... ဒါကြောင့်လည်း ထန်းပင်ဆာဗေးတို့ ပြောနေကြတာကိုး ”

“ အေး ... အဲဒါက ပါလီမန်မှာ အမတ်တွေက ပြောတဲ့စကားကွ။

သူတို့လည်းမသိဘဲနဲ့။ စိုက်ဧကတွေ၊ အောင်ဧကတွေကို တို့မြေတိုင်းစာရေးတွေက  
ထန်းပင်ပေါ်ကနေ တက်ကြည့်ဆိုပြီး ဘယ်မှာစိုက်တယ်၊ ဘယ်မှာပျက်တယ်ဆိုပြီး  
လုပ်ထားတဲ့ စာရင်းတွေလို့ပြောတာ။ ဘယ်မြေတိုင်း စာရေးက ထန်းပင်တက်  
တတ်လို့လဲ။ အလကားပါကွာ ... ရမ်းဖို့နေကြတာ။ သိလည်းမသိဘဲနဲ့ ”

“ ဒါလည်း ဟုတ်တာပဲ ”

မောင်ငြိမ်းအေးကပါ ထောက်ခံလာတယ်။

“ သူကြီးက တော်တော်သြောဇာရှိတာပဲနော် ဆရာ ”

“ ဟ တိုက်သူကြီးလေကွာ၊ သြောဇာရှိတာပေါ့၊ သူက မြို့ပေါ်က ဌာနအုပ်တွေ၊ မြို့ပိုင်တွေ၊ ရဲတွေလည်းပိုင်တယ်လေကွာ။ သူတို့ကလည်း သူကြီးကို ပေါင်းထားရတာ ။ သင်းသူကြီးအိမ်မှာ တို့ကို လာပြီးချက်ပြုတ် ကျွေးနေတဲ့ကောင်၊ အရက်ပုလင်း ထောင်ပေးနေတဲ့ ကောင်တွေတွေ့တယ် မဟုတ် လား ”

“ သူကြီးအိမ်မှာ ခိုင်းတဲ့ လူတွေလား ”

“ အေး ... ဟုတ်တယ်။ အဲဒီ ကောင်တွေ ဘယ်သူတွေ ထင်လဲ ”

“ မသိဘူး ဆရာ ”

“ အဲ့ဒါ ဓားပြတွေ၊ သူခိုးတွေ၊ ရွာထဲမှာ အရက်ပုန်းရောင်းတဲ့ ကောင်တွေ။ ဖဲခိုင်းခံတဲ့ အကောင်တွေ။ ဟို မဟုတ်ကဟုတ်ကအိမ် ဖွင့်တဲ့ကောင်တွေကွ ”

“ ဟာ ... ”

“ မဟာနဲ့လေ၊ သူကြီးက ဒီလိုပဲအုပ်ချုပ်ရတယ်။ သူအုပ်ချုပ်လို့မရရင် တို့ထိုင်တေတဲ့ဘေးက ထိပ်တုံးမမြင်ဘူးလား။ ထိပ်တုံးထဲထည့်၊ ရဲစခန်းပို့၊ အဲ့လိုနှိပ်ကွပ်တာ၊ မြို့ပိုင်နယ်ပိုင်လောက်လည်း တော်ရုံတန်ရုံ သူကြီးပြောရင်ပြီးရော၊ သူကြီးက ဘုန်းမကြီးပဲနေနိုင်ပါ့မလား ”

“ ဟုတ်ကဲ့ ”

“ ရဲက တရားခံလို့ထင်ရင်လည်း သူကြီးဆီတောင်းရတာ ။ မြို့ပိုင်က အခွန်လိုချင်ရင်လည်း သူကြီးကို ကောက်ခိုင်းရတာ ။ ရွာကို သူကြီးပိုင်အောင်နိုင်အောင် အုပ်ချုပ်ထားရင် သူတို့အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့ကလည်း သက်သာတာပေါ့ ”

“ဟုတ်ကဲ့ ... ဒီလိုကိုး။ ဒါနဲ့ ဆရာအခွန်ငွေကောက်ပေးတဲ့ သူကြီးက ရာခိုင်နှုန်းနဲ့ရတယ် မဟုတ်လား။”

“ဟဲ ... ဟဲ ... လယ်ဖျက်ပေးတာက ပိုရတာ ပေါ့ကွ။”

မောင်ငြိမ်းအေး နားမလည်၊ သဘောမပေါက်။

ဘယ်လိုကြီးပါလဲလို့တော့ တွေးနေမိတယ်။

ဆယ်အိမ်ခေါင်းကို သူကြီးက၊ သူကြီးကိုမြို့ပိုင်က၊ မြို့ပိုင်ကို နယ်ပိုင်က၊ နယ်ပိုင်ကို ခရိုင်ဝန်က၊ ခရိုင်ဝန်ကို တိုင်းမင်းကြီးက ဒီလိုဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ကြီးကြပ်ချုပ်ကိုင် အုပ်ချုပ်ခဲ့တာပါလား။ ဒီလိုစနစ်ကြီးကို ဘယ်သူကများ တီထွင်ခဲ့ပါလိမ့်။ မောင်ငြိမ်းအေး ဉာဏ်မမီ။

သူကမြေတိုင်းစာရေး ပိစီပစလေး။

\*